

לאחר פרוץ האינתיפאדה התרבו מספר הפניות לאיתור ומספר המקרים בהם נאלץ המוקד לפנות לפרקליטות המדינה, לאחר שהצבא לא הצליח לאתר עצורים. מקרה חמור במיוחד הוא זה של ע"ע, תושב חברון, שנפצע קשה כשחומר נפץ שנשא (כנראה) התפוצץ. הצבא מסר למוקד כי ע"ע איננו עצור בידי אף אחד מגורמי הביטחון, לרבות שירות הביטחון הכללי. לאור שמועות לפיהן העצור מצוי בבית-החולים סורוקה בבאר-שבע, ערך המוקד בירור יסודי גם מול בית-החולים, אולם משם נמסר שאין מאושפז שם אדם העונה לתיאור. פנייה לפרקליטות המדינה העלתה שע"ע אכן עצור ומוחזק בסורוקה. השב"כ, שמסר באמצעות הצבא שאינו מחזיק בע"ע, מידע שהתברר כשקר, טרח לעומת זאת להוציא צו איסור מפגש בין ע"ע לבין עו"ד.

עצירים מינהליים

מספר העצירים המינהליים ירד במהלך המחצית הראשונה של השנה אולם שב ונסק במחצית השנייה של השנה, בעקבות כשלון שיחות קמפ דיוויד ופרוץ אינתיפאדת אל אקצה. אם קודם לכן היו במעצר מינהלי רק אנשים שיוחסה להם השתייכות לחמאס ולגיהאד האסלאמי, הרי שבין העצורים החדשים יש חבר בפתח, ומי שמיוחסת לו חברות בחזית העממית. אווירת ההתגייסות ל"מאמץ המלחמתי" בישראל, באה לידי ביטוי גם ביחסם של השופטים הצבאיים, שהקשיחו את יחסם לעצורים המינהליים ואת החלטותיהם לגביהם. צווי המעצר מקבלים אישור ללא ביקורת, וערעורים המוגשים כנגד אותם צווי מעצר - נדחים. נוכחותו של עו"ד היא משמעותית מבחינת הרגשתו של העציר, אך אינה משנה כהוא זה בכל הנוגע להחלטה השיפוטית.

ואלה העצירים המינהליים, נכון לסוף שנת 2000:

- חאדר ג'רדאת, בן 40 מסילת אלחרתייה, עצור מינהלי מ-13.2.1997, דהיינו קרוב לארבע שנים; בעניינו הושג הסכם לשחרור בתנאים מגבילים, אולם על רקע המצב הווארד מעצרו, וצו ההארכה אושר בביקורת שיפוטית.
- חאדר קאדוס, בן 26 מזאווייה, עצור מאוגוסט 1999; גם בעניינו היה הסכם לשחרור בתנאים מגבילים, אולם על רקע המצב הושאר במעצר.
- מחמוד שבאנה.
- מוחמד אבו טביח, בן 20 מג'נין, עצור מחודש אוגוסט 2000.
- מוחמד אבו סיף, בן 36 מרמאללה, עצור מחודש אוקטובר 2000.
- אחמד אפענה, בן 30 מאבו דיס, עצור מחודש אוקטובר 2000.
- מוחמד הלסה, בן 28 מסוואחרה אלשרקיה, עצור מחודש אוקטובר 2000.
- עטא אללה חלביה, בן 30 מאבו דיס, עצור מחודש אוקטובר 2000.
- אוסמה אבו הלאל, בן 25, עצור מחודש אוקטובר 2000.
- אמין אחמרו מחברון, עצור מחודש נובמבר 2000.
- סאג'ד מליטאת, בן 30 מבית פוריק, עצור מחודש דצמבר 2000.
- אחמד שרבאתי, בן 48 מחברון, עצור מחודש דצמבר 2000.
- מחמוד אלדערבה, בן 25 מיתיר, עצור מחודש דצמבר 2000.
- עומר ברגותי מכובר, עצור מחודש דצמבר 2000.

עם תום השנה נודע למוקד על שלושה עצורים נוספים, שנשקלת השמתם במעצר מינהלי.

עורכת הדיון תמר פלג-שריק, מטעם המוקד להגנת הפרט, מייצגת את מרבית העצורים המינהליים בהליכי הביקורת השיפוטית על המעצר המינהלי, המתקיימים בסמוך למועד המעצר, בעיון התקופתי, ובמקרים מתאימים גם בערעור על החלטות השופטים בהליכים אלו.

במחצית הראשונה של השנה, אחרי מאבק ממושך, שוחררו ממעצר מינהלי אימין דראגמה, שסיים ארבע שנות מעצר מינהלי, ועבדאללה אל חטיב, שסיים שתי שנות מעצר מינהלי. נגד שניהם הוצאו עם שחרורם, צווי הגבלה לכפרם למשך שנה אחת. אימין דראגמה שוחרר לאחר החלטת שופט שבה הומלץ, בהנמקה משפטית, לשחררו. עבדאללה אל חטיב שוחרר אחרי שהוגשה עתירה לבג"צ, בה ביקש המוקד לפסול את החלטת השופט בערעור. עבדאללה, אדם חולה, נבדק שלוש פעמים על-ידי רופאים מטעם המוקד, שהגישו חוות-דעת חמורות לעניין מצב בריאותו, אך ללא הועיל. כעת מטפל המוקד בביטול צו ההגבלה הכובל אותו לכפרו, ובכך מונע ממנו קבלת טיפול רפואי. אחרי

ששופטים חזרו ודחו את טיעוני המוקד במסגרת דיונים בפניהם, שוחרר גם צלאח שחאדה מעזה במסגרת משא ומתן שניהלו הרשויות הישראליות עם גורמים ברשות הפלסטינית.

עו"ד תמר פלג מהמוקד ניהלה מערכה לפסילת שופט ערעורים, שהיה משהה את החלטותיו בחודש עד חודשיים וחצי. השופט אינו יושב יותר בערעורים, וההחלטות של השופטים ניתנות בתוך זמן סביר.

בנוסף לדיונים, פנתה עו"ד פלג לפרקליטות המדינה בהליכי קדם-בג"צ בשלושה מקרים של שלילת ביקורי משפחה מעצירים מינהליים. בעקבות כך הוחזרו ההיתרים למשפחות. כן הוחזרה, לאחר טיפול ממושך, הערבות שהפקיד עציר שושרר מחקירה, אליה הועבר ממעצר מינהלי.

ועדת שחרורים לכלואי מגידו

עד לאחרונה לא התקיימו בכלא מגידו ועדות שליש (ועדות שבסמכותן להחליט אם לנכות שליש מתקופת המאסר בשל התנהגות טובה), והאסירים שבכלא לא זכו לקיצור מאסרם, למרות שלא היתה מחלוקת שהם זכאים להזדמנות להופיע בפני ועדות אלו. בעקבות טיפול ממושך, שראשיתו בשנת 1995, הוגשה עתירה לבג"צ לקיום ועדות השחרורים בכלא מגידו וכתוצאה מכך נמצאה דרך להקמת הוועדות. נקבעו חמישה מועדים לדיונים בחודשים אוקטובר-דצמבר 2000. לכל מועד נקבעו לשמיעה כ-20 תיקים. כל האסירים, למעט שלושה, היו מיוצגים על-ידי עו"ד תמר פלג מהמוקד להגנת הפרט.

הדיון הראשון ב-3.10.2000 התקיים בסימן האינתיפאדה, הווה אומר: השב"כ והתביעה חזרו בהם, כך אמרו, מהסכמתם לשחרר מספר אסירים. בישיבה זו עוד עלה בידי עו"ד פלג לשכנע את השופט, ש"שינוי נסיבות" כאמור אין בו כדי להשפיע על שיקול דעת הוועדה. מבין 20 המקרים שוחררו שלושה, כולם בניגוד לעמדת הצד שכנגד, וכולם היו קרובים מאוד למועד שחרורם המינהלי. רק אחד מהם זכה לקיצור כליאתו ב-30 יום. מספר מקרים נדחו לדיון במועד הבא. **לתאריך 26.10.2000** נקבעו 35 מקרים, מהם נדונו 29, כולם קרובים בלא יותר משלושה שבועות לתאריך שחרורם המינהלי. 17 שוחררו בניגוד לעמדת התביעה/שב"כ. במועדים מאוחרים יותר נס כזה כבר לא נשנה. **ב-6.11.2000** שוחררו 4 מתוך 28 המקרים שנדונו, וב-**16.11.2000** שוחררו שלושה מתוך 14.

לתאריך 23.11.2000 נקבעו ענייניהם של 16 עצורים, מהם שלושה בחרו שלא להופיע. הוועדה החליטה לשחרר שחרור מוקדם ארבעה, שהתביעה לא התנגדה לשחררם. למשחררים נותרו ימים בודדים עד שבועיים לסיום ריצוי עונשם. עו"ד תמר פלג נלחמה למען ארבעה עצורים נוספים, שסברה כי הם זכאים לשחרור. למשל: אסיר שהיתה לו המלצה מפורטת וחד-משמעית של קצין המודיעין של הכלא; צעיר יליד 1980 שהורשע בשני פרטי אישום: בכך ש"בשנת 1990 [בגיל 10] התגייס לחמאס" וש"במסגרת חברותו שמע שיעורי דת מעמאר עמאתה שהתאבד בפיגוע בחדרה בשנת 1993... [אין יודעים במה התבטאה] נמשכה עד יום מעצרו". בתאריך 18.12.2000 נדונו 20 תיקים. שלושה אסירים שוחררו בהסכמת הצדדים כולם. אסיר נוסף, פלילי באופן ברור (סחר בנשק ובסמים), שוחרר על אף התנגדות התביעה ודעת מיעוט של נציג מצ"ח.

תלונה על התקפת גז על כלואים במגידו

ב-14.5.2000, לאחר שאסירי כלא מגידו קיימו משמרת הזדהות שקטה עם אסירים פלסטינים המוחזקים בבתי כלא של שירות בתי הסוהר השבותים רעב, הודיעה הנהלת הכלא על ספירה עונשית נוספת. האסירים סירבו, ובתגובה הפציצו החיילים את מכלאות האסירים במגידו במאות פצצות גז מדמיע ורימוני הלם. הרימונים גרמו לשריפה שהעלתה באש חמישה מאוהלי המגורים של האסירים ולשורה של נפגעים מקרובם. הנפגעים לא זכו לטיפול רפואי נאות ובמועד. עו"ד תמר פלג מהמוקד גבתה עדויות מאסירים אודות האירוע והגישה תלונה מפורטת לפרקליט הצבאי הראשי. התובעת הצבאית הראשית, שטיפלה בפנייה, הסתמכה על בירור מול הכלא, וסירבה להורות על פתיחה חקירה ע"י מצ"ח.

ביקורי משפחות בכלא

מאז הפריסה מחדש של צה"ל בשטחים, הועברו האסירים הפלסטינים לבתי כלא בתוך ישראל. ביקורי משפחות בכלא מתאפשרים אך ורק באמצעות הסעות מיוחדות של הצלב-האדום, ובהיתרים מיוחדים לכניסה לישראל, המונפקים ע"י צה"ל. קיימים היתרים משני סוגים: היתרים